Хлопчиків батько був найуміліший рибалка на всі три моря. Багато мешканців моря виловив він сітями на свій вік. Малому було жаль раків, устриць і риб особливо дрібненьких, які сріблилися в сіті, наче їх щойно народив місяць. Потайки від батька хлопець діставав дрібноту з сіті й кидав назад у море.

— Пливіть собі, дурненькі! Втікайте від рибалок якнайдалі! — говорив він їм навздогінці, і його очі розпромінювалися радістю, коли бачив, як у прозорій голубій воді одна по одній зникають рибки.

Чутка про хлопчика, який допомагає рибам і ракам, швидко облетіла всі три моря. Малюк про це нічого не знав. Не знав і його батько, який крадькома, щоб син не помітив, сумовито дивився на нього.

"Чому ж він не росте? — запитував він сам себе.— Чому не дорослішає?"

Хлопцеві вже й дев'ять років виповнилося, але він був менший і слабкіший за шестилітнього. Тому й не дивно, що в школі всі з нього підсміювалися, штовхали, не приймали до свого гурту. Даремно мати готувала найсмачніші страви й найсолодше печиво: він не ріс! Даремно відсилала його до дітей: не хотів іти до них. Так тривало доти, аж поки хлопець відкрив у собі талант оповідача і почав розповідати дітям у школі про Золотого краба, який може виконати будь-яке бажання того, хто його побачить.

Відтоді дітлахи перестали з нього збиткуватися, а слухали його, мов зачаровані. Більше він не видавався їм таким маленьким і немічним. Дехто вже бачив у ньому велетня, але хлопчик все одно не ріс.

Дедалі стурбованіше дивилися на нього батько й мати. "Що з сином сталося, чому не росте?" — питали вони одне одного. А хлопчак і далі дивував усіх своїми розповідями про дивовижні пригоди, яких і вві сні не

побачиш. Розказував товаришам у школі, ракам на березі моря і квітам на левадах, а вони всі, зачаровані його словами, тільки кивали головами. Виймаючи устриць з очок сіті, він нашіптував їм про теплі моря, в яких живуть рожевіші від черешень корали, а поміж них снують золоті рибки...

Сонце вже купалося промінням у морі, подовжилися й тіні дерев, а хлопчина й не помічав, що прямісінько перед ним з прозорої голубої води підіймаються шпичасті корали. Вразила його лише рибка, яка прямо в нього на долоні стала золотою. Він пустив її у воду й, простеживши за нею, від подиву закляк: з білого мерехтливого піску тягнулися до нього рожеві пальці коралів, а між ними плавали золоті рибки.

"Диво дивне! — подумав уголос.— То мені, мабуть, сниться".— Хлопчик протер очі, але між рожевіших од черешень коралів справді плавали золоті рибки, а краб, якого він щойно вийняв з батьківської сіті, змінив колір з темно-зеленого на червоно-золотавий. Хлопець від подиву широко розплющив очі: краб був більший від найбільшого омара і далі ріс.

— Я і є той Золотий краб, про якого ти розповідав товаришам! — зненацька мовив він людським голосом.— Багато ти, хлопчику, дітей моїх порятував, тепер можеш просити в мене, чого хочеш!

Краб очікувально дивився на малого, а той не міг і язиком поворухнути. "Мабуть, я усе-таки сплю і бачу дивний сон",— подумав він і вщипнув себе за руку, але величезний Золотий краб і далі сидів перед ним і всміхався:

— Хіба ти забув, чого хочеш? Може, тобі хочеться стати царем?

— Ні,— тільки й спромігся відказати хлопчина.

— Може, хочеш мати найбільшу перлину цього моря? Станеш тоді багатим...

— Що мені багатство? — сумовито мовив малий.

— Відведений мені час ось-ось закінчиться, тому востаннє тебе запитую: чого тобі хочеться?

— Хочу бути високим! — вигукнув хлопчина й занімів од хвилювання.

— Гаразд, будеш високим, але за умови, що ніколи нікого не обдуриш і нікому не заподієш зла! — Золотий краб почав швидко зменшуватися і водночас занурювався у воду. А коли він досяг дна, хлопчик зауважив, що по піску повзає маленький темно-зелений краб, а навколо — ні рожевих коралів, ні золотих рибок.

Ще довго дивився він у воду. Йому здавалося, що він і далі бачить сон. Проте минуло кілька днів, і мати запримітила, що холоші синових штанів підскочили.

— Глянь-но, батьку, наш син росте! — радісно вигукнула вона, а хлопчина від щастя всміхнувся: значить, краб не обдурив його...

Невдовзі хлопчак став не лише найвищим, але й найсильнішим і найгарнішим у класі, але не давало йому спокою те, що мусить мовчати про Золотого краба і говорити тільки правду. Це його так мучило, що він навіть перестав рятувати спійманих рибок і рачків, забув свої дивні оповідки. Коли однокласники просили щось розповісти, він тільки сердито знизував плечима. А якщо й починав про щось розказувати, то після перших же слів йому хотілося усім сказати, що зовсім недавно він бачив Золотого краба... Але це ще нічого. Він, що ніколи не сказав і слова неправди, тепер не міг перебороти в собі бажання брехати. Досить було батькові попросити, аби син розплутав рибальську сіть, як він одразу скаржився, що в нього болить живіт, що він ще не зробив

домашнього завдання. У крамниці замість цукру він купляв будь-що, а потім виправдовувався перед матір'ю:

— У мене поцупили гроші... Що ж я міг купити?

— Який дідько у нього вселився? — дивувалися батько й мати. А їхній син тим часом ставав усе самотніший. Товариші один за одним тікали від нього, риба й раки шукали глибші місця, бо він кидав у них каміння, відривав їм клешні й плавці. А для голубів і горобців він був справжнім лихом. З найвищої гілляки збивав пташку з рогатки і видирав гніздо. Колись сором'язливий і скромний хлопчина, тепер він на все дивився з посміхом:

— Хто з вас може зі мною рівнятися? — зверхньо питав однокласників.— Я — найсміливіший, найсильніший!

На удар відповідав двома й ніхто не смів стати йому на дорозі. Муки морських мешканців, яких ловив його батько, були тепер смішні для нього! На берег він не ходив — боявся зустрічі із Золотим крабом, чиїми наказами так відверто нехтував. Але одного дня, давши запотиличника якомусь малюкові, він заплутався в холошах власних штанів. "Мабуть, пружок відвернувся?" — І, прийшовши додому, попрохав матір, аби підшила його.

— Сьогодні мені лише цього бракувало! — сердито відказала мати, але коли відвернула холошу, подобрішала.— З пружком усе гаразд, синку. Ніде він не відпоровся.

— З ним таки щось не так,— наполягав хлопчина.

Мати похитала головою, а син надовго поринув у себе. Ледь заснув тієї ночі. А як заснув, то відразу побачив Золотого краба. Прокинувся увесь у холодному поту. "Прийшов відьмак мститися мені",— зринула в нього думка, проте в школі забув і про краба, і про свій сон.

Але весь той день хлопчак стежив за собою, аби нікого не обдурити, нікого не вдарити, а ввечері знову попросив матір, щоб підгорнула йому холоші, бо стали чомусь задовгими й волочаться по землі.

— До вчорашнього дня були ж акурат по тобі! — Мати стурбовано повернула до нього голову.— Що ж з ними сталося?

— Нічого! — відказав син сердито, а сам ледь не розплакався. Однак не минуло й кількох днів, як він забув і про холоші своїх штанів, і про обіцянку, що дав крабові. А хто б про те пам'ятав? Гай-гай...

Посеред шкільного двору ріс могутній горіх, а в його кроні звила собі гніздо пара лелек. Малі, ще неоперені лелеченята зголодніло відкривали дзьобики. Між школярами почалася суперечка, хто перший вилізе на горіх і видере гніздо з малими лелеченятами.

— Я буду перший! — самовпевнено вигукнув син рибалки і за якусь мить справді першим видряпався на височезного горіха, поскладав лелеченят за пазуху і став спускатися назад на землю. Лелеченята перелякано пищали й дзьобиками лоскотали хлопчині живіт. Не витримавши, він висипав їх з пазухи й спустився на гілку нижче. Коли почув, як глухо вдаряються пташенята об землю, то мимохіть відзначив, що холоші його штанів стали набагато довшими.

— Проклятий пруг! — вигукнув він гнівно й стрибнув на землю, але перечепився і впав. Довгі холоші так заважали йому йти, що він заледве дістався до свого класу. Завмираючи серцем, зауважив, що деякі хлопці, від яких він ще вчора був вищий на цілу голову, зараз однакового з ним зросту. То його так стурбувало, що за весь день він нікому й слова не сказав, а на другий день раненько, ще до схід сонця, побіг на берег моря, де колись бачив Золотого краба.

— Крабе, Золотий крабе! — заплакав він і взяв у руки маленького темно-зеленого крабика, ніжно погладив його.— Допоможи мені знову стати високим і сильним!..

Він сидів на березі моря до самого вечора, проте краб не з'являвся. З опущеною головою повернувся хлопець додому й попрохав матір підігнути холоші його штанів...

Дні, як хвилі, бігли-доганяли один одного, весна змінювалася літом, літо — осінню, зимою. Хлопчина знову допомагав батькові поратися з сіттю і потай од нього кидав назад у море рибок і рачків. Дорослішав, як і всі його однолітки, так став і юнаком, щодня надаремно сподіваючись побачити Золотого краба. Роки бігли без упину, й він переконав себе, що то був лише сон. "Сон був, сон минув",— прошепотів якось уранці, глянув на дно моря при березі й застиг у подиві.

До нього тягнулися рожеві пальці коралів, а пообіч найбільшого з них сидів Золотий краб і невідривно дивився на нього.